

פרשת וישב

ויקנאו בו אחיו (לז, יא)

רבותינו אמרו (שבת י'): מכאן שלא יתן לבנו האחד יותר מבנו השני כי גורם קנאה, כמו אצל יעקב שבשביל ההפלייה ירדו למצרים וכו'. גם אמרו (אבות ד, כא) הקנאה מוציאה את האדם מן העולם.

אבל השאלה נשאלת, כיצד אפשר לצוות בשר ודם שלא יקנא, הלא טבע הוא באנוש יציר עפר שיקנא, כי רואה שלחבירו יש משרה ודירה ובנים ומכונות ואשה טובה וממון רב, ולעומתו לו חסר מאלו או קצתן, ואיך לא יקנא, ומדוע לא יקנא.

אכן, צריך לדעת:

א. כי הישג של אדם, אינו מעצמו כמ"ש (ירמיה ט, כב) "אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגיבור בגבורתו", ונאמר (קהלת ט, יא) "כי לא לקלים המירוץ... וגם לא לחכמים לחם", אלא כל המעלות וההישגים והתכונות הטובות, הכל מתת אלקים אשר יצר את האדם. ומעתה על מה תהיה טענה לאדם שחסר לו. וכי על ה' אלקיו!?

ב. דבר נוסף, כי האלקים עשה את האדם ישר בתכונות אלו ואלו. ורואים שלזה נתן תכונה זו ולאחר תכונה אחרת. ומדוע נשתנו אלו מאלו ואין פרצופיהן דומין, אלא לפניו נגלו כל תעלומות, והוא ברא כל אדם כפי הצורך להיות לו לטובתו ותיקונו במשך שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה. וגם אם יהיו ימיו מאה ועשרים שנה, וכפי תיקונו - כן ברא תכונותיו, לזה כך ולזה כך. ואילו היה אדם צריך לדבר פלוני היה הדבר בא אליו. וכאשר חסר ומשולל מדבר פלוני, זהו סימן מובהק, שאין לו צורך בכך, ומעתה מה לי לקנאות בפלוני, או להביט באלמוני, הן בנכסיו הן בהצלחותיו, או בכל אורחותיו.

אלא ישמח האיש האיש בחלקו והאשה בחלקה. ויביט בענייניו ויתקן אורחותיו וינוח על מושביו, וידע נאמנה, כי הקנאה לא תוסיף לו דבר כי בקנאתו על זולתו, הוא אוכל עצמו ומכלה את בשרו, ועיניו תכלינה כל פעם בזכרו את זולתו.

ומאידך, כל השמח בחלקו ושמח בחלק חבירו, ושמחת חבירו זו כביכול שמחתו, והצלחת חבירו כאילו הוא הצלחתו. בזה ישאר על בריאותו וינוח ליבו בקרבו. וה' יתברך יתן לו חסרונו כפי שיודע שורשו ותיקונו. והיה זה שלום.

מקור: הרב אלעזר רז שליט"א